

DE JAPANSE RICHTLIJNEN

en dat belangrijke buitenlandse ondernemingen, met uitzondering van die welke het eigendom waren van burgers van Duitsland, Italië en hun bondgenoten¹, onder beheer gesteld dienden te worden; dat de plaatselijke Japanse garnizoenen prioriteit moesten hebben bij de verdeling van de visvangst; dat Japanse handelaren geleidelijk toegelaten moesten worden; dat de handel en de prijzen onder controle gesteld dienden te worden en de lonen zo laag mogelijk gehouden; en, tenslotte, dat 'vijandelijke onroerende goederen' onder beheer genomen dienden te worden en hun eigenaren gecompenseerd, 'teneinde hen te helpen, hun minimum-kosten van levensonderhoud te bestrijden'.

Tot welke verordeningen of andere regelingen deze richtlijnen in het marinegebied hebben geleid, is over het algemeen niet bekend, maar aangenomen moet worden dat zij min of meer identiek waren aan die welke voor Java en Sumatra werden getroffen en waarvan die voor Java, neergelegd in het Japanse Verordeningenblad, de *Kan Po*, bewaard gebleven zijn. Men dient hierbij in het oog te houden dat òn de marine-òn de legerbestuurders ondergeschikt waren aan Tokio. Intensief contact tussen die twee groepen bestuurders bestond overigens slechts op de gebieden van defensie en economische leveranties, 'het leger en de vloot', aldus later de Japanse chef-staf op Sumatra, 'bestuurden hun gebieden alsof zij twee vreemde, soevereine staten waren'² – het in Japan bestaande dualisme werkte in Indië door, maar dat stond het zelfstandig treffen van identieke regelingen niet in de weg.

*

Hier is de plaats voor een algemene opmerking en wel deze dat van het Japanse bestuur in bezet Indië heel veel minder bekend is dan van het Duitse in bezet Nederland. Van dat Duitse bestuur is een belangrijk deel van de archieven bewaard gebleven, hetgeen ons in staat heeft gesteld, in de delen 4 t.e.m. 10 van ons werk niet alleen de Duitse verordeningen en andere regelingen weer te geven maar ook de gedachtenwisselingen die er aan ten grondslag lagen, en de reacties waartoe zij leidden; ook hebben wij van de personen der belangrijkste Duitse machthebbers een,

¹ Dat waren Finland, Slowakije, Hongarije, Roemenië, Bulgarije en Kroatië. ² Aangehaald in George S. Kanahale: *The Japanese occupation of Indonesia: Prelude to Independence* (1967), p. 39 (verder aan te halen als: Kanahale).